

verzameling van werkvormen
voor in de klas

**JEF is dol op jeugdfilm.
JEF brengt eigenwijze, supergoeie films in de zalen en op school.
JEF maakt kinderen en jongeren filmwijs.**

JEF maakt kinderen en jongeren filmwijs en brengt de beste films voor kleuter-, lager- en secundair onderwijs in de zalen in heel Vlaanderen en Brussel.

JEF gelooft in de sterkte van beeldtaal. Leerlingen kijken naar een film als kunstwerk, maar kijken ook naar zichzelf, naar de wereld waarin ze leven. Filmmakers vertellen verhalen over landsgrenzen heen, in zoveel talen, genres en filosofieën als je maar kan bedenken. Ze geven jongeren morele codes mee.

JEF gelooft in de kracht van het medium film om kinderen met elkaar te verbinden, in debat te laten gaan of gewoon samen te genieten van een mooi verhaal.

JEF fungeert graag als gids doorheen het aanbod van kwaliteitsvolle jeugdfilm. We hopen oprecht dat sommige films hun leven lang blijven hangen.

Meer dan film

Via interactieve lesmappen, workshops en zelfs gesprekken met filmmakers, maakt JEF leerlingen enthousiast voor film. Het kortfilmkanaal maakt actuele kortfilms beschikbaar voor rechtstreeks gebruik in de klas. JEF biedt kant-en-klare formules of werkt een project uit op jouw maat, met gebruik van actuele technieken en methodieken.

In dit document brengen we een verzameling van werkvormen samen die vlot toepasbaar zijn in de klas en bij verschillende leeftijdsgroepen bruikbaar zijn.

Inhoudstafel

Onderstaande methodieken kunnen mits afstemming voor uiteenlopende leeftijden ingezet worden.

Start een actieve filmbespreking

- [Startvragen](#)
- [Open startvragen](#)
- [Basis van de film](#)
- [5 W-vragen](#)
- [Algemene vragen over film als kunstvorm](#)
- [Maak een verteltafel over de film](#)
- [Muzische koffer](#)
- [Ren-je-rot](#)
- [Vuilniszak, reiskoffer en schatkist](#)
- [Gooi een bal](#)
- [Anonieme postbus vol meningen](#)
- [Aanvulzinnen](#)
- [Gebruik een dobbelsteen](#)
- [De receptie](#)

Focus op de bouwstenen van film (filmtechniek)

- [De Film High Five](#)
- [Reconstructie van het filmverhaal](#)
- [Vertelperspectief](#)
- [De deelnemersbespreking: vier items als uitgangspunt](#)

Focus op reflectie

- [Carrousselopdracht rond de thema's van de film](#)
- [Filmfilosofie](#)
- [Debat in de klas](#)
- [Verkiezingsthema's](#)

Focus op creatieve verwerking

- [Babbelbox](#)
- [Een flipboekje maken](#)
- [Filmlocatie zoeken via Google Earth](#)
- [Hou een blog bij over de film](#)
- [Schrijf een recensie](#)
- [De film op de muur](#)
- [Facebookwall als inventaris van de film](#)
- [Twitteren!](#)

Extra inspiratie

Start een actieve filmbespreking

Startvragen

Open startvragen

- Wat vond je goed aan de film?
- Wat trok je aandacht in de film?
- Wat vond je niet goed aan de film?
- Waar was je van onder de indruk?
- Heb je een bepaald patroon ontdekt in de film?

Probeer vervolgens om de film in één zin te beoordelen. Deze **open vragen** stimuleren leerlingen om na te denken over één concreet item/antwoord per vraag. Dit zorgt dat ze niet vervallen in een veralgemening van hun mening of een vaag antwoord geven. De kans is steeds reëel dat de film hen weinig kon boeien. Bovenstaande vragen omzeilen hun basisgevoel op die manier. (British Film Institute)

Basis van de film

Gebruik deze oefening om na de visie de **kernelementen van de film nog eens op de frissen**. Ga met je leerlingen in een kring staan en wijs een beginner aan. De persoon mag een woord uitroepen dat bij hem/haar opkomt bij het denken aan de film (dat kan een personage zijn, een thema, een kleur, een gevoel...), klapt daarbij in de handen en richt zich naar een andere leerling in de kring. Die leerling mag dan op het woord inpikken en uitleggen wat voor hem/haar het verband is met de film, stimuleer om hierbij naar de film te verwijzen. Nadien mag deze leerling zelf een nieuw woord uitroepen en het woord kaatsen naar nog een ander. De bedoeling is dat alle leerlingen aan bod komen en dat er geen twee keer dezelfde woorden worden gebruikt.

5 W-vragen

Film is suggestie, is meer tonen dan er te zien is.

Van bij het eerste beeld (generiek) worden de fundamenteën van de verhaallijn, de personages, de locatie, de sfeer en het genre van de film uitgetekend. Een geoefend kijker krijgt na enkele minuten enorm veel informatie en kan enigszins

afleiden welke richting het verhaal uitgaat. Na een vijftiental minuten kan je meestal antwoord geven op de 5 W-vragen: **wie, wat, waar, wanneer en waarom**. Dit heet de expositie van een film.

Op zoek naar de wie-vraag zal je merken dat filmmakers het hoofdpersonage vaak en vanuit verschillende camerastandpunten in beeld brengen om de kijker snel met hem of haar vertrouwd te maken (identificatieproces).

Hierbij worden alle essentiële elementen van een film aangehaald. Laat de leerlingen een antwoord zoeken op volgende vragen:

1. Over **wie** gaat het verhaal?
2. Over **wat** gaat het verhaal?
3. **Waar** speelt het verhaal zich af?
4. **Wanneer** speelt het verhaal zich af?
5. **Waarom** krijgt het verhaal een plotse wending (of waardoor)?

Na het beantwoorden van deze vragen heb je de basis voor de verdere analyse. Je kan nu dieper ingaan op verschillende onderdelen van de film.

Je kan de letter W op het bord schrijven en de leerlingen zelf de vraag (woorden) laten zoeken aan de hand van deze beginletter. Eventueel kan een voorbeeld hen hierbij op weg helpen. Laat de leerlingen vervolgens de vragen beantwoorden. Zo brengen ze zelf alle belangrijke info uit de film overzichtelijk samen.

Algemene vragen over film als kunstvorm

- Is film kunst?
- Waarom worden er films gemaakt?
- Wat is de relatie tussen film en het echte leven?
- Kan een film helpen ons eigen leven te begrijpen?
- Wat is het belang van film in ons leven?

Maak een verteltafel over de film

De verteltafel is een plaats waar kinderen met **behulp van popjes, attributen en stukjes decor het verhaal spelend navertellen**. Die plek kan overal zijn. Dat kan letterlijk op een tafel, maar ook bijvoorbeeld in de zandbak. De poppetjes, attributen en stukjes decor kunnen door de kinderen meegebracht of zelf gemaakt worden.

Besprek met de kinderen welke attributen nodig zijn. Richt de verteltafel vervolgens samen met de kinderen in. Je speelt als leerkracht eerst het verhaal zelf eens na. Dan is het de beurt aan de kinderen. Het is de bedoeling dat de kinderen tijdens deze opdracht rollen kiezen, met elkaar spelen, zich verplaatsen in de personages van het verhaal en op elkaar reageren.

Voor oudere leerlingen is de verteltafel een geschikte opdracht voor de lessen PO waarbij het decor en de setting van de film inspiratie kan bieden. Welke kleuren, materialen of elementen overheersten in het decor (het front in WOI, een historische stad, de biotoop van dieren uit een documentaire...)

Muzische koffer

Deze methodiek is **ideaal om met jonge kinderen over de film te praten**. Eenmaal je de doos samengesteld hebt, kan je ze eigenlijk ook gebruiken om andere onderwerpen klassikaal te bespreken.

In de doos verzamel je diverse onderwerpen die de kinderen aansporen op een bepaalde manier over dingen te vertellen, gericht te antwoorden op vragen, zaken vanuit een bepaald perspectief te bekijken. Het materiaal dient als aanzet tot het gesprek en om het reflectieproces op gang te zetten.

Enkele voorbeelden:

- **WC-rolletjes**, groen en rood geverfd: vond je de film goed of slecht, leuk of niet leuk, grappig of niet grappig. Vraag de kinderen om de groene rol omhoog te steken bij een positief antwoord en de rode rol voor een negatief antwoord. Vraag hen waarom ze groen of rood kiezen.
- **Roze bril**: bekijk de film door een roze bril: vertel alleen de mooie dingen die gebeurden in de film OF vertel welk personage je lief/vrolijk/grappig vond OF zet de roze bril op en verzin een leuk vervolg op de film (happy end)

- **Thermometer:** werd je warm of koud van deze film? Waarom?
- **Miniatuurdierjes:** blaf als een hond als je de film mooi vond, kwaak als een kikker als je de film grappig vond, brul als een beer als je de film eng vond enz.
- **Wasspelden:** elke leerling krijgt een wasspeld die ze op een bepaalde plek op hun kleding hangen. Hoe hoger ze de wasspeld hangen, hoe beter ze de film vonden en omgekeerd. Gedurende het gesprek mogen de kinderen de wasspeld zoveel verplaatsen als ze willen, naargelang hun mening over de film door het gesprek verandert.
- **Dobbelsteen:** elk om beurt gooien ze met een dobbelsteen. Wanneer ze een bepaald cijfer gooien moeten ze de daarbij horende vraag beantwoorden (juf leest telkens opnieuw de vraag voor).
- **Strandbal** beschreven met aanvulzinnen: de leerlingen zitten in een kring en de strandbal wordt rond gegooid naar elkaar. Wanneer je de strandbal in je handen hebt, leest de juf wat bovenaan staat. De leerling vult de zin aan en gooit daarna de bal naar iemand anders.
Voorbeeld van aanvulzinnen:
Ik werd blij van..., Het mooiste was..., Ik werd een beetje bang van..., Ik leerde dat... Ik was verrast door..., Mijn lievelingspersonage is...
- **Pluim:** wie van de personages in de film verdient een pluim en waarom?
- **Microfoon:** via een zelf geknutselde microfoon stel je een gerichte vraag aan elk kind, zoals bij een interview.

Ren-je-rot

Een actieve verwerkingstip. Hang drie keuzemogelijkheden: *ja*, *nee* en *ik weet het niet*, aan het bord. Stel een vraag en laat de kinderen naar het antwoord van hun keuze lopen. Tel af tot 3 en laat ze dan meteen lopen. Benadruk dat ze hun eigen keuze maken en geen vriendje volgen. Vraag telkens een paar leerlingen om hun antwoord te motiveren.

Mogelijke vragen:

- Vind je dit een mooie film? Waarom (niet)?
- Is de film spannend? Waarom (niet)?
- Is de film grappig? Herinner je je nog een grappig stukje?
- Is er iets in de film dat je droevig vindt? Wat?
- Zou je een vriend als (een goed personage) willen? Waarom (niet)?
- Zou je een vriend als (een slecht personage) willen? Waarom (niet)?
- Zou je in de tijd van de film willen leven? Waarom (niet)?
- Vind je de manier waarop de film gemaakt is (bv. bij animatiefilm) leuk? Waarom (niet)?

Vuilniszak, reiskoffer en schatkist

Dit is een leuke methodiek om de **film snel en breed te evalueren**. Voorzie een vuilniszak, reiskoffer en schatkist in de klas. Ze hoeven niet groot te zijn!

Geef je leerlingen elk drie blaadjes, voor:

- **De vuilniszak:** Wat vond je helemaal niet goed aan de film? (een bepaalde acteur/personage, het verhaal, het einde, het tempo?)
- **De reiskoffer:** Op het tweede briefje schrijft elke leerling iets dat hij/zij heeft bijgeleerd uit de film wat hij/zij voor de rest van zijn leven wil onthouden (een bijzondere gebeurtenis, een ritueel, een stukje geschiedenis, een mooie waarde, een sociale context waar je iets uit opstak?)
- **De schatkist:** Dit is voor je leerlingen hét allermooiste element van de film, waar je steeds aan terug zal denken bij het vernoemen van deze film. (dat kan een scène zijn, het einde, een personage, een mooi beeld...).

Laat je leerlingen één voor één naar voor komen en vertellen wat op hun briefjes staat terwijl ze het in de vuilniszak, reiskoffer of schatkist stoppen. Heb je de drie attributen niet voorhanden, noteer de termen dan op het bord, en laat je leerlingen hun nota op een post-it schrijven en erbij kleven.

Gooi een bal

Gebruik een bal en gooi die naar één leerling en spreek een woord uit de film uit (naam van een personage, een thema, een locatie) waarbij de leerling **spontaan zegt wat die bij dit woord denkt**. Die leerling gooit de bal vervolgens terug naar de leerkracht die 'm naar een volgende gooit met hetzelfde woord of een nieuw woord. Of als de leerlingen inventief zijn, laat je hen zelf een filmwoord uitspreken en de bal naar een volgende leerling gooien.

Anonieme postbus vol meningen

Verzamel vragen, gevoelens, meningen op een anonieme manier in een postbus. Laat je leerlingen kort na de film in **enkele zinnen neerpennen wat ze van de film vonden**. Vraag hen eerlijk te zijn! Doe dit als **start van de bespreking**, waarbij de leerlingen de film nog fris benaderen en elkaar (hopelijk) nog niet hebben beïnvloed.

Laat ze de briefjes in de bus stoppen en selecteer er enkele om de bespreking te starten! Zijn de reacties voorspelbaar of net verrassend?

Aanvulzinnen

Het hoogtepunt van de film was...

Toen ik naar de film keek, voelde ik me...

Wat ik niet had verwacht was...

Als ik de regisseur van deze film was dan...

Als ik het einde kon kiezen dan...

Als ik in de schoenen van één van de personages kon staan, dan koos ik voor...

Wat ik echt niet goed vond was...

Ik werd vrolijk van...

De beste scène voor mij was...

Stem telkens de zinnen af op de film!

Gebruik een dobbelsteen

Om de verschillende aspecten van de film te bespreken laat je de leerlingen **willekeurig het onderwerp bepalen** volgens het aantal ogen:

1. Vertel iets over het verhaal
2. Vertel iets over één van de personages
3. Vertel iets over één van de acteurs (2 & 3 liggen dicht bij elkaar, zorg dat je leerlingen ze goed uit elkaar houden)
4. Vertel iets over een filmisch aspect (de muziek, het beeld, het decor, de kostumering...)
5. Omschrijf één bepaalde scène die belangrijk is voor de film
6. Formuleer één concrete vraag aan de regisseur (iets dat je niet begreep, iets dat je onduidelijk vond)

Zorg dat er telkens nieuwe informatie wordt aangebracht bij worpen met hetzelfde getal.

De receptie

De groep wandelt rustig door elkaar in de klas. Bij jouw handklap gaan ze tegenover een andere leerling staan. Geef de leerlingen een vraag over de film. **Ze starten een informeel praatje** als op een receptie of een feestje. Klap na één minuut opnieuw, de leerlingen wandelen verder en ga zo maar door.

Mogelijke vragen:

- Wat was het thema van de film?
- Wie is het belangrijkste personage?
- Vertel elkaar welke scène je de beste vond
- Vertel elkaar welk personage je is bijgebleven
- Vertel elkaar je mening over de film
- Vertel elkaar wat je echt heel slecht vond aan de film
- Vertel elkaar wat je echt heel goed vond aan de film

Je kan met bescheiden vragen beginnen en de vragen steeds moeilijker maken. Je kan hiervoor ook vragen uit de lesmap gebruiken.

Variant: Je kan er ook een speeddate van maken en twee rijen banken plaatsen waarbij één rij telkens een plaats doorschuift en één rij blijft zitten.

Focus op de bouwstenen van film (filmtechniek)

De Film High Five

Kritisch kijken naar een film vraagt om een kijkwijzer met enkele concrete vragen. Elke film is op een aantal vlakken bijzonder. Geef je leerlingen voor de film enkele gerichte vragen mee zodat ze aandachtig kijken! De vragen hoeven zelfs niet heel bijzonder te zijn. Het feit dat leerlingen al extra aandacht vestigen op één bepaalde bouwsteen, zorgt er voor dat ze kritischer kijken.

De filmtechnische elementen die van groot belang zijn bij het maken van een film, worden de bouwstenen genoemd. Enkele voorbeelden zijn: scenario, muziek, decor en setting, dialogen, voice-over, kostuums, special effects, montage... Er bestaan er heel wat. **Tip:** lees als leerkracht de lesmap door, daarin komen bepaalde filmtechnische elementen aan bod. Zo kan je zelf telkens aanvullen met interessante informatie en vragen voor je klas.

Baken het aantal te bespreken bouwstenen af bij de film tot **5 elementen**. Deel je klas ook op in vijf groepen en geef elke groep één bouwsteen waar ze extra hun aandacht op vestigen. Omschrijf die bouwsteen beknopt en geef ze voor of na de vertoning enkele vragen, zodat je nadien per groepje alle informatie samen kan brengen.

- **Acteurs**
Was je onder de indruk van de acteurs? Wie was jouw favoriete acteur? Waarom? Zou het moeilijk geweest zijn om een rol te vertolken in deze film?
- **Voice-over**
Dit is de vertelstem buiten beeld. Aan wie behoort deze stem toe? Wat vertelt hij je zoal? Is die informatie nuttig of overbodig? Kon deze informatie ook op een andere manier aan de kijker worden meegegeven?
- **Visuele effecten**
Zie je in de film speciale elementen die in beeld komen? Welke? Wanneer? Waar dienen die voor? Vond je die bijzonder of eerder overbodig?
- **Scenario & verhaalelementen**
Bestaat het verhaal uit verschillende delen? Welke gebeurtenissen zijn belangrijk in de film?
- **Decor** en **setting**
In welke omgeving speelt de film zich af? Welke locaties zag je zoal? Paste het verhaal daarin? Is de setting op een bepaalde manier

herkenbaar of net heel vreemd voor je? Zou dit verhaal ook mooi kunnen passen in Vlaanderen? Waarom wel of niet?

Andere bouwstenen die aan bod kunnen komen: muziek, geluid, kleur, licht, montage...

Reconstructie van het filmverhaal

Via deze opdracht ga je met de leerlingen de film reconstrueren maar ook polsen naar hun reacties op de film. Vraag ze om hun **favoriete scène uit de film te tekenen**. Ga via een kringgesprek na waarom ze juist deze scène kozen. Nadien laat je de leerlingen de tekeningen in de volgorde van het filmverhaal leggen. Je zal merken dat verschillende leerlingen dezelfde scène zullen getekend hebben. Samen met hen bespreek je welke belangrijke delen er nog ontbreken en zo kunnen ze nieuwe tekeningen maken om het verhaal te vervolledigen.

Dit is een eenvoudige vorm van montage: vertel je leerlingen dat de filmmaker steeds verschillende beelden maakt en dan achteraf alle beelden aan elkaar plakken in de juiste volgorde. Dankzij de montage wordt de film één geheel. Het is een beetje zoals het maken van een strip. Leg je de beelden in een andere volgorde, dan krijg je ook een ander verhaal. Laat de kinderen de tekeningen in een andere volgorde leggen en evalueer.

Vertelperspectief

Het verhaal van een film wordt meestal vanuit een bepaalde persoon geschreven. Dit heet 'vertelperspectief'. Als **kijker beleef je het verhaal via dat personage**. Hoe zou de film eruit zien als je die werd verteld vanuit het perspectief van één van de andere personages?

De deelnemersbespreking: vier items als uitgangspunt

Deze besprekingsvorm vereist van de leerkracht nauwelijks voorkennis. De leerkracht zal in deze bespreking enkel modereren; alles komt van de leerlingen. Het is wel belangrijk dat je als leerkracht de moderator blijft en je niet laat meeslepen in het debat. De deelnemersbespreking is een eenvoudige en doeltreffende methode om een film te benaderen.

- **Stap 1: de vier vragen**

Bij deze methode is het de bedoeling een inventaris te maken van de emoties van de deelnemers. Wat vonden ze de meest beklijvende momenten uit de film? Hebben ze vragen waar ze mee blijven zitten? En welke vormelijke aspecten zijn hen opgevallen? Kortom: het gaat om de eerste indrukken. Als begeleider kan je voor deze opdracht vier grote papierstroken (flappen) maken of een bord mozaïek. Op elke flap komt één van de volgende kernwoorden te staan:

- Deze film maakt mij...
- Beklijvende momenten...
- Vorm...
- Vragen...

De leerlingen krijgen de tijd om, als ze dat willen, hun bevindingen te noteren. Best is om de **kernwoorden vooraf even te duiden**:

- Op de **eerste flap** kunnen ze de emoties kwijt die ze tijdens het kijken voelden. Dit kunnen inhoudelijke emoties zijn, maar ook gevoelens van appreciatie of depreciatie.
- Op de **tweede flap** schrijven ze alle momenten die hen zijn bijgebleven, die hen het meest aangesproken of getroffen hebben...
- De **derde flap** dient om alle voor hen opvallende aspecten te noteren over geluid, muziek, cameravoering, kleur, licht, acteerprestaties, generiek...
- Bij de **vierde flap** formuleren de leerlingen zoveel mogelijk zaken die ze niet begrepen hebben. Vragen over inhoud, vragen aan de regisseur, vragen aan de personages, vragen aan de acteurs, etc.

- **Stap 2: de verwerking**

Je hebt nu een volledige bespreking voor je: een staalkaart van wat er leeft in de groep rondom de film. De sleutelscènes, de emoties, enkele belangrijke vormelijke aspecten en de gestelde vragen zijn geïnventariseerd. Je kan hier een verwerking aan koppelen: de leerlingen laten verduidelijken wat ze hebben opgeschreven, de andere leerlingen laten reageren... Bij het beantwoorden van de vragen kan je de leerlingen zelf naar oplossingen laten zoeken. Zorg als moderator dat de leerlingen zoveel mogelijk zorgen voor de inbreng en dat ze ook dicht op het onderwerp en de film blijven.

- **Stap 3: onopgeloste vragen en terugkoppeling**

Wellicht zijn er enkele vragen die de groep niet kan oplossen. Misschien zijn het vragen die alleen de makers kunnen beantwoorden, misschien zijn het vragen die niemand kan oplossen. Film is en blijft een illusie. Sommige vragen zullen en moeten mysteries blijven. Film is ook een beetje magie.

Tijdens de terugkoppeling kan je ook verbinding maken tussen vorm en inhoud. Was het toeval dat juist die scènes het meest zijn bijgebleven? Waren er speciale aspecten (geluid, kleur, decor, muziek, cameravoering...) die de inhoud versterkten? Het kan handig zijn hier fragmenten te tonen uit de film indien je over die mogelijkheid beschikt.

Focus op reflectie

Carrousselopdracht rond de thema's van de film

Sommige films zitten vol interessante situaties, onderwerpen en vraagstukken waar jongeren vast en zeker een **mening** over hebben.

Hoe ga je te werk?

Creëer vier hoeken in de klas waar je telkens een thema neerlegt. Je noteert het thema dat je aanvult met enkele vragen/trefwoorden. Per thema duid je één verslaggever aan die bij dit thema blijft zitten. Als de groep groot is, kan je meerdere thema's bespreken. Bij een kleine groep neem je minder thema's.

De rest van de klas wordt in kleine groepjes verdeeld die elk bij één thema van start gaan. De groep gaat in dialoog rond het thema, de verslaggever kan eventueel modereren, maar noteert vooral de reacties en bevindingen. Voorzie enkele gerichte vragen bij elk thema om de groep in gang te krijgen.

Je hebt circa 5 minuten per thema nodig. Laat de groep vervolgens doorschuiven naar een volgend thema. Als ze alle thema's hebben besproken, komt de groep weer samen en ga je aan de slag met de antwoorden. De verslaggevers proberen de verschillende meningen kort en krachtig te formuleren. Ga hierover in dialoog met je klasgroep.

Filmfilosofie

Film is een dankbaar instrument om **gevoelige of abstracte onderwerpen bespreekbaar te maken**. Kinderen en jongeren komen vaak woorden tekort om hun gevoelens genuanceerd uit te drukken. Een dialoog met anderen, kan hen helpen dingen fijner te formuleren. Praten is luidop denken. Sommige zaken worden pas duidelijk nadat je ze jezelf hebt horen zeggen. Filosoferen levert een bijdrage aan je persoonlijkheidsontwikkeling. Geef je leerlingen mee dat er geen foute antwoorden bestaan. Gebruik richtvragen om het gesprek op gang te brengen. Verschillende meningen en invalshoeken komen aan bod.

Er zijn een aantal vuistregels die je kan toepassen om met je groep een filosofisch gesprek aan te gaan:

- **Basishouding**
 - De houding die zowel door de leerling als door de leerkrachten wordt aangenomen, is die van het 'niet weten'.
 - De leerkracht geeft de mogelijkheid aan de groep om in gesprek te gaan.
 - De kennis die wordt nagestreefd tijdens het filosoferen, is inzichtelijke kennis, kennis die de leerlingen zelf creëren.

- **Methode**

- De ideale opstelling voor een filosofisch gesprek is een kring, waarin iedereen elkaar kan zien en horen.
- Aan de hand van de dialoog wordt gezamenlijk naar antwoorden op vragen gezocht. Een filosofisch gesprek verloopt altijd van een concreet naar een abstract niveau.
- Voorzie een verwerkingsopdracht op het einde van het gesprek (brief, foto, tekening, spel). Daarvoor vind je voldoende inspiratie in dit boekje.

- **Tips**

- Maak duidelijke afspraken met de leerlingen.
- Neem als leerkracht de rol in van moderator, probeer je eigen mening niet op te dringen.
- Respecteer het recht op zwijgen.
- Elke mening moet mogelijk zijn.
- Stimuleer de leerlingen naar elkaar te luisteren.
- Laat verwondering en twijfel toe.

Debat in de klas

Discussie en debat zijn middelen bij uitstek om de mening van leerlingen aan te scherpen. Jongeren kunnen nog wel eens ongenueanceerd zijn. Via deze methodiek worden ze echt op een spoor gezet om anders na te denken over bepaalde situaties door in dialoog te gaan, het standpunt van de ander in te nemen en te stemmen.

Bepaal zelf een aantal stellingen in verband met het thema van de film, vul aan op basis van wat leeft in de klas.

- **Verloop van het debat**

Vertrek vanuit één stelling en plaats die op het bord. Misschien is één stelling voldoende, indien nodig breng je er meerdere na elkaar aan en hou je korte debatten. Werk je rond de film in verschillende klassen? Dan kan je bij elke klas een andere stelling aanbrengen en via een juryverslag laten maken van elk debat per klas.

Laat de leerlingen eerst hun stem uitbrengen: zijn ze voor, tegen of neutraal? Gebruik daarvoor kleurkaarten (voor = groen, tegen = rood, neutraal = oranje). Plaats de stembus in de gang, leg er de stembriefjes bij en laat de leerlingen één voor één anoniem gaan stemmen. Tel zelf de kaartjes, maar hou het resultaat voor jezelf.

Dan kan het debat beginnen. Neem als leerkracht de rol van debatcoach in. Kunnen leerlingen argumenten aanbrengen om de stelling te verdedigen of te weerleggen? Geef ze stof tot nadenken, verwijst naar situaties uit de film, recente feiten uit de actualiteit, feiten uit de lesmap.

- **Meningenlijn**

je kan je leerlingen opdelen in twee groepen. Trek een (denkbeeldige) lijn in de klas laat de groepen elk aan één kant van de lijn plaatsnemen. De ene groep argumenteert voor, de ander tegen. Zo zullen sommige leerlingen het tegenovergestelde moeten betogen van wat ze zelf denken. En dat is een hele uitdaging. Je kan de groepen daarna laten wisselen van plaats.

- **Jury van leerlingen**

Je kan in dit debat ook een jury aanduiden van circa drie leerlingen. Die noteren argumenten, bepalen welke overtuigend zijn en welke niet. Laat de jury verslag uitbrengen na het debat.

Belangrijk is om na het debat opnieuw een anonieme stemronde te houden. Is er een verschil in het aantal stemmen voor en tegen? Evalueer het stemgedrag van je klas!

Verkiezingsthema's

Biedt de film uitdagingen om **maatschappelijke situaties aan te kaarten**? Of is het momenteel net verkiezingstijd? Dan is dit een geschikte opdracht. Spreek je leerlingen aan op hun **verantwoordelijkheidsgevoel en sociale ingesteldheid** en laat ze een beter beleid creëren voor een maatschappelijk probleem dat zich voordoet in de film.

Deel je klas op in kleine groepjes. Afhankelijk van de situaties in de film, haal je er één of meerdere thema's uit. Elke groep krijgt een thema (hetzelfde of een verschillend) en bespreekt wat er op hun partijprogramma komt: wat moet er veranderen in de maatschappelijk context van de film om de situatie voor de personages te verbeteren?

Als je voldoende gesprekstijd hebt, projecteer dit thema dan op onze eigen maatschappij en leefomgeving! Herken je de problemen uit de film in onze eigen samenleving? Of net niet? Kan het probleem ooit opgelost of verbeterd worden of net niet? Stimuleer je leerlingen om kritisch na te denken.

Variatie: laat je leerlingen een partijprogramma opmaken in naam van een bestaande partij (laat ze op voorhand info verzamelen over de stijl en standpunten van die partij) of een bekende politicus.

Je kan op basis van deze opdracht en thema's vlot overstappen op een debatvorm en de verschillende groepen in dialoog laten gaan met elkaar. ([Methodiek om te debatteren staat ook in deze bundel](#)).

Focus op creatieve verwerking

Babbelbox

Heb je een smartphone of camera? **Film de leerlingen** aan de uitgang van de filmzaal en pols naar hun eerste spontane (korte!) reactie. Bekijk deze impressies net na de filmbespreking in de klas. Is hun mening veranderd?

Een flipboekje maken

Je hebt nodig:

- het werkblad in bijlage
- stevig A4-papier
- wasknijpers/paperclips
- tekenmateriaal
- nietmachine

Maak een boekje met daarin **je eigen korte tekenfilm**. Een flipboekje werkt op dezelfde manier als een echte (animatie)film, je hebt er alleen geen ingewikkelde technieken of dure camera's voor nodig. Een paar papiertjes, een potlood en twee nietjes zijn voldoende voor het maken van je eigen flipboekje.

Print het werkblad op stevig papier. Knip de 24 tekeningen uit en leg ze in de goede volgorde op elkaar. Je kan zelf verzinnen en tekenen wat het mannetje weggooit: een speer, een appel, een bom, een kip... Gebruik je fantasie!

Teken op de eerste 13 tekeningen het voorwerp op de hand van het mannetje. Hierna zweeft het door de lucht. Zorg dat elke tekening telkens een beetje verschilt van de vorige, zo krijg je straks een mooie beweging. Je kan de door jou getekende beweging testen door de blaadjes aan de bovenkant met een paperclip of wasknijper vast te maken. Je kan nu met de duim de bladzijden van het boekje laten flippen.

Klaar? Niet dan nu de blaadjes aan elkaar vast. Gefeliciteerd met je eerste tekenfilm!

Extra: ook een thaumatroop maken is eenvoudig én illustreert het principe van bewegende beelden zeer goed. Je vindt een handige DIY in [dit korte filmpje!](#)

Filmlocatie zoeken via Google Earth

Een land in Scandinavië, Azië of Zuid-Europa? Waar de film zich afspeelt, is vaak een abstract gegeven. Via [Google Earth](#) kan je de kinderen het land laten opsporen en erheen 'vliegen'! Is het ver van hun huis? Zijn ze er ooit geweest, in een buurland misschien?

Je kan het programma downloaden via <https://www.google.com/earth/>

Op deze website kan je via satelliet naar tal van plaatsen over de hele wereld navigeren, en dit zeer gedetailleerd: je kan er zelfs je eigen straat in vinden! Test maar uit. Laat de kinderen navigeren van hun straat tot het land waar de film zich afspeelt!

Hou een blog bij over de film

Vele films bevatten vaak **universele en actuele thema's**. Dat wil dus ook zeggen dat deze niet uit het nieuws zijn weg te slaan. Laat de leerlingen een **nieuwsblog** omtrent de film en zijn thema's opstellen. Die kan allerlei verschillende zaken omvatten: reacties van de klas, interviews, persrecensies, YouTube-fragmenten, historische artikels, weetjes, cartoons... Zorg voor een goede taakverdeling over wie wat zal voorzien voor de blog.

Schrijf een recensie

Jij wordt gevraagd om voor een populaire filmsite op internet in 300 à 400 woorden een **recensie** te schrijven over een film die net is uitgekomen. Let bij het bekijken van de film ook op de credits!

Een recensie bevat de volgende onderdelen:

1. een korte samenvatting van de film
2. een analyse van de laag die er het meeste uitspringt: verhaal, filmische middelen of boodschap.
3. een eindoordeel

Fritz Lang (regisseur van Metropolis, één van de grootste filmklassiekers ooit):

"Wij, cast en crew, werken jaren aan een film en een recensent schrijft na amper één visie vlug vlug een tekst die de volgende dag in de krant moet staan. Ik wil dat zelfs niet lezen." Neem dus zeker en vast je tijd.

De film op de muur

Verzamel beelden, kleuren, patronen, elementen die op één of andere manier aan de film doen denken! Je kan ook foto's zoeken van het land waar de film zich afspeelt, foto's van de acteurs, de filmposter enz. Maak het zo veelzijdig mogelijk!

Maak een variant online: een Pinterest pagina vol elementen die passen bij de film, een Instagram wall...

Facebookwall als inventaris van de film

Maak een **fysieke facebookpagina op het bord van de film** en verzamel info en meningen naar analogie met de termen die je op een facebookpagina ziet staan. Verzamel foto's die de film typeren (dat kunnen foto's zijn van de personages, van de acteurs, maar ook van de regisseur, van het thema dat in de film naar voor kwam, de filmlocatie of sfeerbeelden met een bepaalde kleur of look die bij de film past). Verzamel meningen: hang de emoticons aan het bord die je op facebook kan aanvinken. Gewoon een duim omhoog en omlaag of ook de andere varianten.

Status invullen: Filmtitel xxx: waarbij de leerlingen vervolgens in één regel en in facebooktaal hun mening over de film formuleren (op een post-it: kleef ze allen bij elkaar op het bord).

Je kan vervolgens ook een facebookprofiel maken van de belangrijkste personages! Wat zijn hun hobby's, verzamel leuke films, wat zou die persoon in zijn status zetten?

En wat zou je op de facebookpagina van de regisseur plaatsen? Ga online op zoek en vul het profiel aan.

Twitteren!

Formuleer je mening duidelijk maar beknopt in **140 tekens**.

Extra inspiratie

Bekijk ons prikbord op Pinterest met algemene tips over filmeducatie!
<https://www.pinterest.com/jefindeklas/meer-dan-film/>